

Семинар № 13
Тема: **Нацизм в Німеччині та Італії**
Курс на розв'язування Другої світової війни (2 год.).

План

1. Соціально-економічні, політичні та ідеологічні передумови виникнення нацизму.
2. Встановлення фашистського режиму в Італії.
3. Прихід фашистів до влади в Німеччині. Курс на розв'язання Другої світової війни.

У першому питанні розглядаються *передумови* виникнення фашизму. Свою розповідь слід розпочати з терміну “фашизм” (італ. *fascismo*, від *fascio* – в'язка, об'єднання). Фашизм – відкрито терористична диктатура найбільш реакційних верств суспільства, її основні риси: використання вкрай жорстоких форм насильства для придушення опозиційних рухів і настроїв, широке використання державно-монополістичних методів у економіці, тотальний контроль над усіма проявами громадського і особистого життя громадян, різнобічні зв'язки і опора на середні верстви населення, здатність мобілізувати їх і політично активізувати для здійснення своєї політики, прагнення до загарбання чужих територій і підкорення їх народів. Ці риси потрібно прокоментувати, пояснити, деталізувати.

Далі переходимо до вияснення передумов виникнення фашизму: соціально-економічних (кризові явища в економіці та нездатність влади справитися з ними, прагнення капіталістичних монополій відновити втрачені позиції на світових ринках, соціальна боротьба трудящих), політичних (криза парламентаризму, недовіра демократичних інститутів влади, створення і діяльність фашистських партій, ностальгія значної частини населення з приводу колишньої величі країни), ідеологічних (расистські теорії Бобіно, Чемберлена, антисемітські – Дюринга, Грінгмута і Пуришкевича, геополітичні (пангерманізм), антидемократичні Ніцше і Шпенглера). Дати більш докладну характеристику цих поглядів. У центрі фашистської ідеології – ідеї військової експансії, расової нерівності, класової гармонії, тоталітаризму.

У другому питанні розглядаються процеси становлення фашизму в Італії: виникнення перших фашистських організацій в Італії у 1919 р., використання демократичної фразеології у своїх програмних документах (націоналізація землі, рудників і транспорту, 8-годинний робочий день, республіка, соціальне страхування, прогресивний прибутковий податок, безкоштовна освіта тощо), фінансова підтримка з боку впливових промислових та політичних кіл, пропаганда створення “Великої Італії”. В ході обговорення заслуховується повідомлення про ватажка фашистів Беніто Муссоліні, захоплення фашистами влади в країні в 1922 р., їх внутрішню та зовнішню політику до початку Другої світової війни.

Третє питання присвячене приходу фашистів до влади в Німеччині. Їх політична організація “Націонал-соціалістська робітничка партія Німеччини” виникла у 1919 р. (звідси назва німецького фашизму – нацизм), її вождем став Адольф Гітлер, про життя якого зачитується повідомлення. Ідеологічною основою нацизму стала книга Гітлера “Mein Kampf”. Повідомляються біографічні дані про Гітлера (до 1933 р.), пояснюються причини приходу до влади нацистів, характеризується внутрішня й зовнішня політика фашистського уряду в Німеччині до 1939 р. Потрібно детально зупинитися на тому, чому фашистам вдалося встановити свою владу і нав'язати свою волю Німеччині.

Доповіді й повідомлення: “Беніто Муссоліні”, “Адольф Гітлер”.

Термінологічний словник: фашизм, нацизм, тоталітаризм, фашистська ідеологія, расизм, антисемітизм, рейсканцлер, дуче, фюрер, примусове картелювання, примусова праця.

Дати, обов'язкові для запам'ятовування: 1919 р. – утворення фашистських організацій в Італії та Німеччині; 1922 р. – прихід фашистів до влади в Італії; 1933 р. – прихід фашистів до влади в Німеччині.

Обладнання семінарського заняття: карта Європи у 30-х рр. ХХ ст.

Література

Всемирная история: Учебник / Под ред. Г. Поляка и А. Марковой. – М., 2000.

VII конгресс Коммунистического Интернационала и борьба против фашизма и войны. – М., 1975.

Враг всего мира: Факты и документы / Пер. с нем. – М., 1962.

Галкин А.А. Германский фашизм. – М., 1967.

Гинцберг Л.И. Тень фашистской свастики: Как Гитлер пришел к власти. – М., 1967.

Розанов Г.Л. Германия под властью фашизма. 1933-1939. – М., 1964.

Алатри П. Происхождение фашизма / Пер. с итал. – М., 1961.

История фашизма в Западной Европе. – М., 1978.

Проэктор Д.М. Фашизм: путь агрессии и гибели. – М., 1985.

Бурдерон Р. Фашизм: идеология и практика. – М., 1983.

Желев Ж. Фашизм. – М., 1995.

Мельников Д., Черная Л. Преступник номер 1: Нацистский режим и его фюрер. – м., 1981.

Черная Л. Коричневые диктаторы. – М., 1992.